

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ.

☒ กฎหมายใหม่

☐ แก้ไข/ปรับปรุง

☐ ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

☒ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

☒ สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่อง แผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย มีกลไกดำเนินการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักสากล มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ส่วนที่ ๑

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ ปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร และผลกระทบของปัญหาคืออะไร

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้พ้นโทษไม่สามารถกลับมาใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุขในสังคม โดยเฉพาะการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งงานหรือสถานประกอบการที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน ภายหลังการพ้นโทษมาแล้ว คือ การที่บุคคลเหล่านั้นมีประวัติอาชญากรรมติดตัวที่ยากแก่การที่สังคมหรือผู้คนรอบข้างจะวางใจรับเข้าทำงาน อันเป็นเหตุให้ผู้เคยต้องโทษหรือเคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ต้องโทษหรือผู้ต้องขังมิได้ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการเรือนจำและกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น แต่ยังลดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวล้วนเป็นทรัพยากรบุคคลสำคัญ (Human Capital) ในการพัฒนาประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการประวัติการกระทำความผิด นับตั้งแต่การเปิดเผยและไม่เปิดเผยซึ่งประวัติอาชญากรรม หรือการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมโดยตลอดสำหรับคดีที่มีความสำคัญและกระทบต่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวม เพื่อเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสังคมและการให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะเดียวกัน ประวัติอาชญากรรมก็เป็นข้อมูลสำคัญต่อการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในชั้นสืบสวน สอบสวน จับกุม ตลอดจนการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบ

เรียบร้อยและปกป้องสังคมจากอาชญากรรมร้ายแรง การบริหารจัดการงานทะเบียนประวัติอาชญากรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติบุคคล ลายพิมพ์นิ้วมือ ตำหนิรูปพรรณของผู้กระทำความผิด และทรัพย์สินต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บ การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมก็มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน การจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงดังที่กล่าวนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงถึงกันและมีความทันสมัย รวมถึงมีกฎหมายหรือแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน กล่าวโดยสรุป หากจะพิจารณาถึงความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำประวัติอาชญากรรมในทางสากล สามารถสรุปได้^๑ ดังนี้

๑) ความปลอดภัยของสังคม (Social Safety) การสร้างระบบและการจัดบันทึกข้อมูลประวัติอาชญากรรมเป็นไปเพื่อการสร้างความปลอดภัยของสังคมผ่านการตรวจสอบ ดูแลความประพฤติของบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเคยกระทำความผิด รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญของการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมของสังคมในอนาคต รวมตลอดทั้งการสืบหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

๒) การใช้ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม (Criminal Justice) ความสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม มิได้จำกัดอยู่เฉพาะความรู้สึกลปลอดภัยของสังคมเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงประโยชน์ที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะได้รับ กล่าวคือ ข้อมูลประวัติอาชญากรรมเป็นข้อมูลสำคัญที่ถูกนำมาใช้ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม โดยเริ่มจากพนักงานสอบสวนในการสืบค้นข้อมูลของบุคคล รูปพรรณสัณฐานและลักษณะของผู้ต้องหากระทำความผิด ชั้นพนักงานอัยการเพื่อใช้พิจารณาเกี่ยวกับการสั่งฟ้องคดี และบรรดาผู้พิพากษาในการพิจารณาตัดสินโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงข้อมูลประวัติอาชญากรรมและสภาพแวดล้อมที่เกิดแก่ผู้กระทำความผิด

๓) ประโยชน์ทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (Criminology & Penology) นอกจากการใช้ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม กฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมยังมีความสำคัญในเชิงอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา กล่าวคือ การบันทึกข้อมูลประวัติอาชญากรรมอาจถูกมองว่าเป็นแนวทางการลงโทษในลักษณะหนึ่งแก่ผู้กระทำความผิด หรือเป็นการคาดโทษ เพื่อป้องปรามมิให้ผู้เคยกระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเดียว หรือกระทำความผิดในลักษณะอื่นเกิดขึ้นใหม่อีก ยิ่งกว่านั้น การบันทึกประวัติอาชญากรรมยังมีความสำคัญในเชิงทัณฑวิทยาและการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา กล่าวคือ ข้อมูลประวัติอาชญากรรมถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของมาตรการทางกฎหมาย บทกำหนดโทษ และลักษณะโทษที่ได้รับกับความผิดว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีความเหมาะสมในการป้องปรามความผิดที่บัญญัติให้รับโทษมากน้อยเพียงใดรวมทั้ง การนำข้อมูลดังกล่าวไปศึกษาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน อาทิ การศึกษาภูมิหลังของนักโทษที่มีความผิดเดียวกัน การศึกษาพฤติกรรมของนักโทษที่กระทำความผิดซ้ำซ้อน

^๑ รายงานการศึกษาค้นคว้าระยะสั้น (Quick Research) เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปวีศร เลิศธรรมเทวี เสนอต่อด้านงานกิจการยุติธรรม

๔) ความมั่นคงของรัฐ (National Security) ความสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมกับความมั่นคงภายในรัฐเป็นอีกประเด็นที่สำคัญที่สมควรกล่าวถึง จากการศึกษาพบว่าประวัติอาชญากรรมถูกใช้เป็นฐานแนวคิดในการค้นหาผู้ต้องหาในคดีก่อการร้าย ข้อมูลประวัติอาชญากรรมยังชี้ให้เห็นว่าการกระทำความผิดบางประเภท เช่น คดีเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย คดีเกี่ยวกับเพศ ไม่มีผลต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ผู้ต้องหาที่มีผลอันเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในรัฐ ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

๕) การจ้างงาน (Prospective Employment) นอกเหนือจากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้ว กฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมยังมีความสัมพันธ์กับเรื่องการจ้างแรงงาน กล่าวได้ว่า การประกอบอาชีพบางประเภทมีการกำหนดคุณสมบัติหรือคุณลักษณะห้ามผู้กระทำความผิดประกอบอาชีพ เช่น การห้ามมิให้บุคคลซึ่งมีความผิดเกี่ยวกับเด็ก หรือเพศ ประกอบวิชาชีพครู หรือการห้ามประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร หากบุคคลดังกล่าวเคยได้รับโทษคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ การกำหนดคุณลักษณะห้ามตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อป้องปรามภัยที่อาจจะเกิดขึ้น หรือเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้น

จากความสำคัญของประวัติอาชญากรรมดังที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของระบบการจับกุม การใช้และการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมในประเทศไทย โดยปัจจุบันการจับกุม การใช้และการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมได้มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติกำหนดไว้ มีเพียงระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือซึ่งออกตามความตามมาตรา ๑๑ (๔) ของพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่จัดการเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรมโดยเป็นระเบียบที่ใช้บังคับภายในหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม มีเพียงสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ทำการเก็บประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำผิดเท่านั้น หากแต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลหรือประวัติอาชญากรรมก็ได้มีการออกระเบียบภายในหน่วยงานเพื่อจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม แม้จะได้มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานเกี่ยวกับการจัดการประวัติอาชญากรรม แต่ยังคงมีประเด็นปัญหาบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรมของหน่วยงานและเจ้าของประวัติอาชญากรรม

นอกจากนี้ การที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโอกาสที่จะกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติส่งผลต่อการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้เคยต้องโทษ จากสถิติของกรมราชทัณฑ์ เรื่อง ข้อมูลจากฐานข้อมูลผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ กรมราชทัณฑ์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ แสดงให้เห็นว่า นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๖๑ จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี มีจำนวนมากกว่าร้อยละ ๑๔ จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี มีจำนวนมากกว่าร้อยละ ๒๔ และจำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๓ ปี มีจำนวนมากกว่าร้อยละ ๓๒ รายละเอียดปรากฏตามตารางอัตราการทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงปีงบประมาณ

ตารางอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงปีงบประมาณ							
ปล่อยตัว ในช่วงปีงบประมาณ (Starting point)	จำนวน ผู้ต้องขังที่ ได้รับการ ปล่อยตัว (คน)	จำนวนผู้ต้องขัง ที่กลับมากระทำ ผิดซ้ำภายใน ๑ ปี	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขัง ที่กลับมากระทำ ผิดซ้ำภายใน ๒ ปี	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขัง ที่กลับมากระทำ ผิดซ้ำภายใน ๓ ปี	ร้อยละ
๒๕๕๖	๗๙,๐๗๘	๖,๑๖๔	๑๕.๗๙	๑๐,๓๑๓	๒๖.๔๒	๑๓,๔๕๓	๓๔.๔๖
๒๕๕๗	๑๐๙,๘๓๙	๑๐,๖๕๓	๑๔.๓๗	๑๘,๐๓๓	๒๔.๓๒	๒๔,๒๓๑	๓๒.๖๘
๒๕๕๘	๑๔๒,๑๓๖	๑๔,๗๗๘	๑๔.๖๑	๒๖,๐๘๖	๒๕.๗๙	๓๕,๓๔๑	๓๔.๙๕
๒๕๕๙	๑๔๖,๙๗๖	๑๗,๘๖๗	๑๔.๕๒	๓๒,๒๑๓	๒๖.๑๗	๔๓,๕๒๓	๓๕.๓๖
๒๕๖๐	๑๓๕,๗๑๘	๑๗,๔๗๒	๑๔.๘๙	๓๑,๑๑๙	๒๖.๕๓		
๒๕๖๑	๑๐๙,๙๗๓	๑๕,๒๓๗	๑๕.๖๑				
๒๕๖๒	๑๕๘,๗๐๗	๙,๙๓๓*	๖.๙๑*				

*ข้อมูลนี้ยังคำนวณได้ไม่ครบถ้วนเนื่องจากยังไม่ครบเวลาติดตามพฤติกรรม (follow-up period)

เมื่อพิจารณาจากสถิติดังกล่าว เห็นได้ว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำไปแล้ว ทั้งกรณีพ้นโทษแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไขในช่วงปีงบประมาณหนึ่งๆ หวนกลับมากระทำผิดซ้ำโดยถูกส่งตัว เข้าสู่เรือนจำอีกครั้ง ทั้งในกรณีผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และผู้ต้องขังเด็ดขาด ภายในระยะเวลาช่วงหนึ่งที่กำหนดไว้หลังการปล่อยตัวดังกล่าว มีแนวโน้มจะกลับมากระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นเมื่อระยะเวลาผ่านไปนานขึ้น เห็นได้ว่าผู้ต้องขังเหล่านี้เมื่อออกจากเรือนจำไปแล้วอาจจะยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งงานหรือสถานประกอบการที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนได้ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการที่ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานไม่เปิดโอกาสให้คนที่มีความประพฤติอาชญากรรมได้เข้าถึงแหล่งงานหรือมีการปิดกั้นโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ที่มีความประพฤติอาชญากรรม ทำให้อาจมีการหวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎหมายกว่า ๑๗๐ ฉบับ กำหนดลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเป็นข้าราชการในตำแหน่งที่อาศัยความไว้วางใจจากประชาชน อาชีพเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ความมั่นคงของประเทศ และการประกอบอาชีพเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เป็นต้น โดยกำหนดคุณสมบัติต้องห้ามไว้ว่า ต้องไม่ใช่ผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ทำให้ผู้เคยกระทำความผิดไม่สามารถประกอบอาชีพเหล่านี้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งนอกเหนือจากกฎหมายเหล่านี้แล้วในภาคเอกชนเองก็มีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ที่มาสมัครงานเช่นกัน และหากพบว่ามีประวัติการกระทำความผิดก็มักจะไม่นับรับเข้าทำงาน โดยการกำหนดให้เอกชนขอตรวจสอบพนักงานลูกจ้างของตน ปรากฏในระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ ข้อ ๔ กำหนดให้หน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใดสามารถขอให้มีการตรวจสอบประวัติพนักงานลูกจ้างของตน ซึ่งจะพบว่าการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมหรือการต้องหาคดีอาญานั้น มิได้มีการกำหนดขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลไว้ว่าสามารถเปิดเผยได้มากน้อยเพียงใด

นั่นหมายถึง การเปิดเผยข้อมูลนั้นสามารถกระทำได้ไม่ว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำที่มีโทษเล็กน้อยไปจนกระทั่งถึงการกระทำความผิดที่มีโทษถึงขั้นจำคุกหรือประหารชีวิต ดังนั้น จากระเบียบดังกล่าว และการรวบรวมสถิติของกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการขอตรวจข้อมูลประวัติอาชญากรรมเพื่อเข้าทำงานเป็นจำนวนมาก ทั้งการขอตรวจประวัติด้วยชื่อ ชื่อสกุลและเลขประจำตัวประชาชนจากภาคเอกชนและการตรวจด้วยพิมพ์ลายนิ้วมือทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยมีจำนวนที่น่าสนใจดังนี้

สถิติการขอตรวจประวัติด้วยชื่อ ชื่อสกุลและเลขประจำตัวประชาชนจากภาคเอกชน

ปี	จำนวน/ราย
๒๕๕๘	๒๘๐,๖๘๙
๒๕๕๙	๒๗๖,๔๓๑
๒๕๖๐	๓๙๔,๕๕๑
๒๕๖๑ (ม.ค. – เม.ย.)	๑๓๑,๒๐๔

สถิติการตรวจด้วยพิมพ์ลายนิ้วมือทั้งจากภาครัฐและเอกชน

ปี	จำนวน/ราย
๒๕๕๘	๔๐๘,๓๐๕
๒๕๕๙	๕๔๔,๘๒๖
๒๕๖๐	๔๗๓,๐๒๖
๒๕๖๑ (ม.ค. – เม.ย.)	๒๑๔,๓๖๑

จากกรณีดังกล่าว เห็นได้ว่า นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑ ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชนหรือภาครัฐล้วนแต่ให้ความสำคัญกับการขอตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของบุคคลที่จะเข้าทำงานเป็นจำนวนมาก เนื่องมาจากในการเข้าประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นอาชีพใด ผู้ประกอบการหรือนายจ้างล้วนแล้วแต่ต้องการบุคคลที่ไม่เคยมีประวัติอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นความผิดเล็กน้อยหรือร้ายแรงเข้าทำงานทั้งสิ้น กรณีเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สังคมต้องตระหนักถึงแนวทางในการสร้างสมดุลระหว่างการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อเป็นการให้ออกาสแก่ผู้กระทำความผิดเล็กน้อย หรือเป็นการกระทำความผิดโดยประมาท ให้สามารถมีคุณสมบัติในการได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานทัดเทียมกับบุคคลที่ยังไม่เคยมีประวัติอาชญากรรมได้

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวการจัดการเรื่องประวัติอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการให้ออกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม โดยประวัติอาชญากรรมถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญต่อ

การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในชั้นสืบสวน สอบสวน จับกุม ตลอดจนการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและปกป้องสังคมจากอาชญากรรมร้ายแรง การบริหารจัดการงานทะเบียน ประวัติอาชญากรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติบุคคล ลายพิมพ์นิ้วมือ ตำหนิรูปพรรณของผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น

ในการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรมในปัจจุบันแม้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะได้ดำเนินการตามระเบียบอย่างเคร่งครัดแล้ว อย่างไรก็ตามในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลอาชญากรรมในปัจจุบัน ได้นำมาซึ่งปัญหาการนำคดีขึ้นสู่ศาลที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานและการใช้ชีวิตของเจ้าของประวัติอาชญากรรม สะท้อนได้จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

๑. คำพิพากษาศาลปกครองในคดีหมายเลขแดงที่ บ. ๕๗/๒๕๖๐ โดยผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ทำการเปิดเผยประวัติการกระทำ ความผิดในขณะที่ผู้ฟ้องคดีเป็นเยาวชน และเป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติในการรับราชการตำรวจ เพราะเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี โดยศาลปกครองพิจารณาแล้ว พิพากษายกฟ้อง ซึ่งศาลปกครองพิเคราะห์ตามข้อ ๑.๑ ข้อ ๑.๑๑ และข้อ ๒.๒ ของบทที่ ๔ แล้ว เห็นว่า เด็กหรือเยาวชนที่ได้พ้นระยะเวลาการรอการลงโทษ หรือพ้นระยะเวลา รอการกำหนดโทษ หรือพ้นระยะเวลาการคุม ความประพฤติ หรือไม่มีการใดที่จะต้องบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอีกต่อไป อยู่ในเกณฑ์ที่จะ ได้รับการนำข้อมูลประวัติอาชญากรออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากร แต่ข้อมูลนั้นไม่ได้ถูก ทำลายอย่างเช่นกรณีเจ้าของลายนิ้วมือตาย ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวยังคงจัดเก็บไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

๒. คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ที่ สค ๓๒/๒๕๔๘ เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งไม่ลบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประวัติอาชญากร โดยผู้อุทธรณ์มีหนังสือถึงคณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสารของราชการ อุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ไม่ลบข้อมูลประวัติการถูกจับกุมและ ดำเนินคดีอาญาของผู้อุทธรณ์ออกจากฐานข้อมูลประวัติอาชญากรของกองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัย เห็นว่า ข้อมูลประวัติของผู้อุทธรณ์ในฐานข้อมูลประวัติอาชญากรของกองทะเบียน ประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องปฏิบัติตามเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลให้ เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๓ (๑) ที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงพอที่ เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และยกเลิกการ จัดให้มีระบบดังกล่าวเมื่อหมดความจำเป็น ในกรณีที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำข้อมูลประวัติอาชญากร มุ่งกระทำเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แต่กรณีผู้อุทธรณ์เป็นผู้กระทำผิดในระหว่างเป็นผู้เยาว์และ ศาลให้เปลี่ยนโทษเป็นฝึกอบรม เมื่อผ่านการฝึกอบรมและได้ใบบริสุทธิ์แล้ว ผู้อุทธรณ์จึงมิได้มีฐานะเป็น อาชญากรแต่อย่างใด ดังนั้น การที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดเก็บข้อมูลผู้อุทธรณ์ในฐานะที่เป็นอาชญากรใน

ทะเบียนประวัติอาชญากรจึงเป็นการเก็บที่ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ให้ลบข้อมูลประวัติของผูุ้ทธธน์ออกตามที่ผูุ้ทธธน์ร้องขอ

๓. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๔ ได้กำหนดห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชน แต่กลับพบว่าในทางปฏิบัติหน่วยงานภาครัฐสามารถร้องขอข้อมูลประวัติอาชญากรรมของผู้สมัครงานจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติฯ ลักษณะที่ ๓๒ บทที่ ๔ ข้อ ๔.๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณา ในการรับบุคคลที่จะบรรจุเข้ารับราชการหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐได้ โดยยังคงมีการขอตรวจข้อมูลประวัติอาชญากรรมของบุคคลแม้จะเคยกระทำความผิดในขณะที่เป็นเด็กหรือเยาวชนก็ตาม และถือว่ายังคงมีข้อมูลประวัติอาชญากรรมติดตัว

๔. การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพ รวมถึงการขึ้นทะเบียนและการขอใบอนุญาตไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ประเทศไทยมีกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพ การขึ้นทะเบียนหรือการขอใบอนุญาตประเภทต่าง ๆ ไว้จำนวนมาก โดยแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่

๑) กฎหมายที่กำหนดลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพไว้ในกฎหมายบริหารงานบุคคล มีประมาณ ๙ ฉบับ

๒) กฎหมายที่กำหนดลักษณะต้องห้ามในการเป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเลขาธิการในคณะกรรมการชุดต่างๆ หรือลักษณะต้องห้ามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง และอื่นๆ มีประมาณ ๑๕๓ ฉบับ และ

๓) กฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการขึ้นทะเบียน หรือขอรับใบอนุญาตประกอบอาชีพ มีประมาณ ๓๔ ฉบับ โดยกฎหมายดังกล่าว กำหนดให้ในการรับบุคคลเข้าทำงาน การแต่งตั้งหรือดำรงตำแหน่ง หรือการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบอาชีพ ต้องไม่มีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้าม คือไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ การกำหนดในลักษณะเช่นนี้ ส่งผลให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดมาก่อน แม้จะพ้นโทษหรือได้รับโทษมาครบถ้วนแล้วยังคงขาดคุณสมบัติในการสมัครเข้าทำงาน ทำให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายบางฉบับที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการขออนุญาตอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ (มาตรา ๑๓) และพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗ (มาตรา ๑๑) เป็นต้น จึงควรจะได้มีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวประกอบการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ด้วย

๕. การจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมในระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดี

ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนการกระทำความผิดและการดำเนินคดี มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น มิได้จำกัดเฉพาะพนักงานสอบสวนในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกแล้ว ซึ่งหมายถึงข้อมูลประวัติอาชญากรรมจึงมีอยู่ในทุกหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน แต่มีอยู่เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน มิได้มีการเชื่อมต่อหรือนำมาใช้เพื่อประโยชน์เพื่อการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมร่วมกัน ดังนั้น บุคคลใดบุคคลหนึ่งจึงอาจมีประวัติการกระทำความผิดอยู่ในฐานข้อมูลของหน่วยงานหลายหน่วยงานได้ อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งในทุกหน่วยงานจะมีการบริหารจัดการข้อมูล การเก็บ การเปิดเผย เป็นของตนเองในลักษณะระเบียบภายในเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการกิจของตนและมีได้เชื่อมต่อระหว่างหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานที่ทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญาอื่น เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นต้น คดีเหล่านี้ก็จะไม่ถูกส่งมาบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรม ทำให้ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

จากสภาพปัญหาของการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นข้างต้น เห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ อีกทั้งยังเป็นการบั่นทอนขวัญและกำลังใจของผู้กระทำความผิดที่อยากกลับตัวกลับใจในการสมัครเข้าทำงาน จึงสมควรที่รัฐต้องเข้ามาดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

๑.๒ เหตุใดรัฐจึงควรแทรกแซงเรื่องนี้

(๑) การจัดเก็บ การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรม เช่น ประวัติบุคคลลายพิมพ์นิ้วมือ ตำหนิรูปพรรณของผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน การจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงดังที่กล่าวมานั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงถึงกันและมีความทันสมัย เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน รวมถึงมีกฎหมายหรือแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบต้องเข้ามาดำเนินการเพื่อออกกฎหมายหรือแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายให้เหมาะสม พร้อมทั้งมีมาตรการในการดำเนินการในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

(๒) ประวัติอาชญากรรมเป็นข้อมูลสำคัญต่อการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในชั้นสืบสวนสอบสวน จับกุม ตลอดจนการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและปกป้องสังคมจากอาชญากรรมร้ายแรง การบริหารจัดการงานทะเบียนประวัติอาชญากรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้รัฐจำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซงเพื่อบริหารจัดการ

ให้เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสังคมและการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติอย่างคนทั่วไป

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

๒.๑ เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่ยังคงมีความไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน ให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลหรือนำข้อมูลมาใช้ในการประโยชน์เพื่อการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมร่วมกันได้

๒.๒ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ชัดเจนในการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงผู้พ้นโทษที่มีประวัติเคยกระทำความผิดที่ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ

๒.๓ เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำความผิดให้กลับมามีที่ยืนในสังคม

๒.๔ เพื่อเป็นการสร้างความปลอดภัยของสังคม การตรวจสอบ ดูแลความประพฤติของบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิด หรือเคยกระทำความผิด เป็นกลไกสำคัญของการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมของสังคมในอนาคต รวมถึงลดทั้งการสืบหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

๒.๕ เพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม

๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

๓.๑ วิธีการแก้ปัญหาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคืออะไร

ในปัจจุบันหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้มีการดำเนินงานหรือแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลในหน่วยงานของตน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรมตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยจะมีการจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่เป็นผู้ต้องหาหรือถูกจับกุม จนถึงศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ บทที่ ๑ การปฏิบัติเกี่ยวกับการพิมพ์ลายนิ้วมือ ผู้ต้องหา จำเลย ผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง ผู้ถูกกักกัน ผู้รับการอบรม และศพ โดยปัจจุบันมีฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมประมาณ ๑๓ ล้านรายเศษ ซึ่งฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมดังกล่าวจะปรากฏเป็นข้อมูล ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรรมที่มีผลคดีจนถึงศาลมีคำพิพากษาลงโทษว่าเป็นผู้กระทำความผิด

๒) ข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรรมที่ไม่มีผลคดี โดยแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ ๑ เป็นข้อมูลของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาเนื่องจากอยู่ระหว่างการสอบสวน ฟ้องร้อง หรือระหว่างพิจารณาในชั้นศาล และประเภทที่ ๒ เป็นข้อมูลของจำเลยที่ศาลตัดสินคดีถึงที่สุดแล้วแต่ไม่มีการแจ้งผลคดีถึงที่สุดตามระเบียบ

ดังนั้น ระบบฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงเป็นระบบฐานข้อมูลทั้งที่ปรากฏคดี คือ มีประวัติตั้งแต่ชั้นจับกุมจนถึงศาลมีคำพิพากษาลงโทษ และข้อมูลที่มีผลคดีไม่

สมบูรณ์ คือ คดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาและคดีที่ถึงที่สุดแล้วแต่ไม่มีการแจ้งผลคดีถึงที่สุด ส่งผลให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรยังคงมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

นอกจากนี้ ในการติดตามพฤติการณ์ของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษหรือพ้นอาญาออกไปจากเรือนจำแล้ว ได้ดำเนินการตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๗ บทที่ ๒ ซึ่งเป็นการจัดเก็บประวัติคนพ้นโทษ และเป็นระบบฐานข้อมูลที่แยกต่างหากจากฐานข้อมูลประวัติอาชญากร โดยในปัจจุบันในฐานข้อมูลประวัติคนพ้นโทษมีเพียงประมาณ ๓ แสนรายเศษเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าที่ผ่านมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมราชทัณฑ์ยังไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลประวัติคนพ้นโทษอย่างเป็นปัจจุบันและครบถ้วนสมบูรณ์

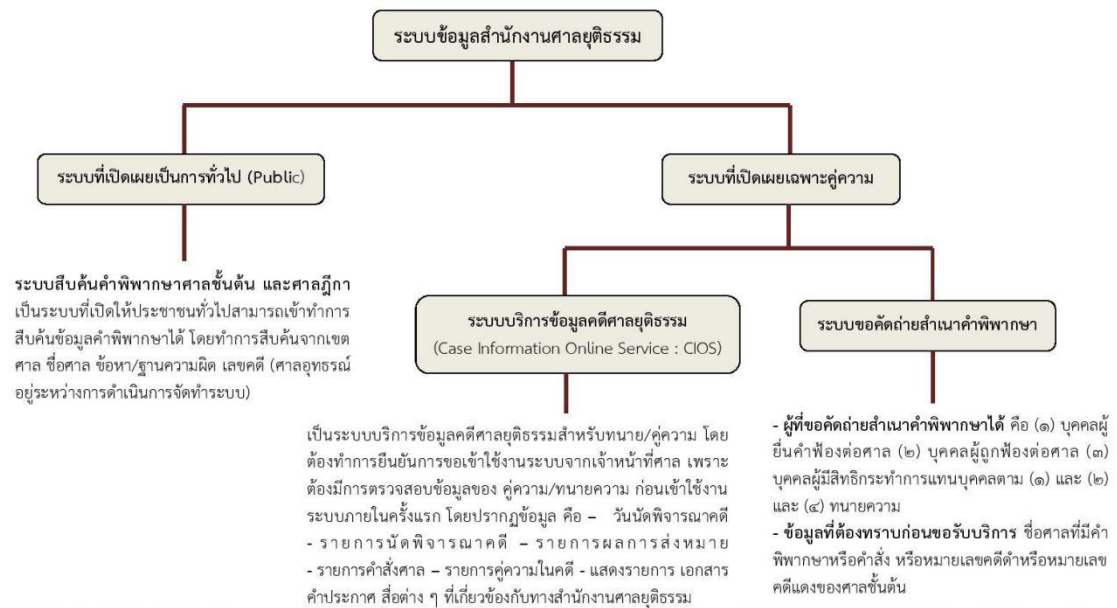
อย่างไรก็ดี ในขณะนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังกรมราชทัณฑ์เพื่อติดตาม และใช้การส่งข้อมูลผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์และกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่จะให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างกัน ซึ่งจะทำให้การเก็บและการส่งต่อข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรเมื่อพ้นโทษแล้วระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมราชทัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

๒. สำนักงานอัยการสูงสุด มีการจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับระบบคดี และข้อมูลด้านสำนวนและการฟ้องคดี ประกอบด้วย สำนวนคดีจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คำสั่งคดี (สั่งฟ้อง/สั่งไม่ฟ้อง) สำนวนและคำฟ้อง หมายจับบุคคลที่ต้องประสานไปยังต่างประเทศ ผลคดีตั้งแต่ในชั้นก่อนการพิจารณา และในส่วน of คำพิพากษาสำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดเก็บฐานข้อมูลระบบคดี ผลคำพิพากษา และส่งคำพิพากษาไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามแบบ อก. ๓๙ และขณะนี้อยู่ระหว่างพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (NSW) โดยสำนักงานอัยการสูงสุดมีความพร้อมในการส่งต่อข้อมูลเรียบร้อยแล้ว

๓. สำนักงานศาลยุติธรรม มีการจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับสำนวนคดี ข้อมูลการบริหารจัดการองค์ความรู้ ข้อมูลสำหรับการบริหารงาน ข้อมูลสำหรับบริการสาธารณะ และข้อมูลสำหรับคู่ความ โดยมีการจัดทำระบบข้อมูลแบ่งออกได้เป็น ๒ ระบบ คือ

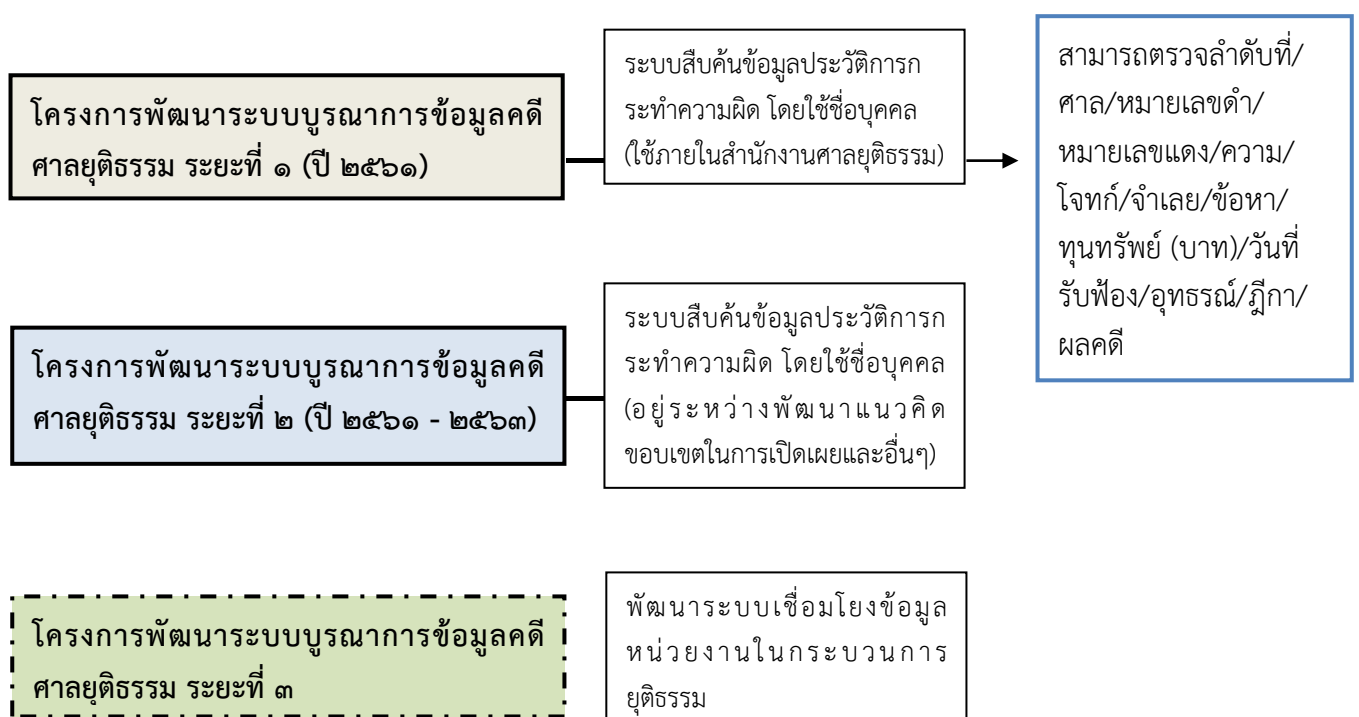
๑) ระบบข้อมูลที่เปิดเผยแก่ประชาชนโดยทั่วไปเพื่อสืบค้นคำพิพากษาของศาลต่างๆ โดยประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาสืบค้นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และศาลฎีกาได้ ผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม ส่วนคำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำระบบ

๒) ระบบข้อมูลที่เปิดเผยเฉพาะคู่ความ โดยต้องมีการยืนยันตัวตน และเป็นบุคคลที่กำหนดเท่านั้นจึงจะสามารถเข้าระบบข้อมูลดังกล่าวได้ ได้แก่ ระบบบริการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (Case Information Online Service : CIOS) และระบบขอคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษา

ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๑ สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม ระยะที่ ๑ (ปี ๒๕๖๑) เป็นระบบสืบค้นข้อมูลประวัติการกระทำความผิดโดยใช้ชื่อบุคคล และขณะนี้ใช้เฉพาะภายในสำนักงานศาลยุติธรรม และในปี ๒๕๖๒ ต่อมาได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม ระยะที่ ๒ (ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓) เป็นระบบสืบค้นข้อมูลประวัติการกระทำความผิดโดยใช้ชื่อบุคคล ซึ่งอยู่ระหว่างพัฒนาแนวคิด ขอบเขตในการเปิดเผยและอื่นๆ นอกจากนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมยังมีแนวคิดในการจัดทำโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม ระยะที่ ๓ กำหนดให้มีการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพ

แผนภาพ โครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม

๔. กรมราชทัณฑ์ มีการจัดเก็บฐานข้อมูล ๒๒ ระบบ เช่น งานรับตัวเบื้องต้น เลือกผู้ต้องขัง ตรวจสอบลายนิ้วมือ งานทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง งานหมายศาล พิจารณาเลื่อนชั้น พิจารณาพักการลงโทษ พิจารณาลดวันต้องโทษ งานส่งถอนคุมประพฤติ พิจารณาภัยโทษ งานลงโทษฐานผิดวินัย งานสงเคราะห์และสวัสดิการ งานย้ายผู้ต้องขัง งานโอนผู้ต้องขัง และงานจำหน่ายผู้ต้องขัง รวมถึงมีฐานข้อมูลที่อยู่ในระบบ DXC คือ ข้อมูลผู้ต้องขัง

๕. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีการจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ งานคดีอาญาเด็กและเยาวชน ระบบสารสนเทศงานควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน ระบบฐานข้อมูลด้านการประเมิน คัดกรองและจำแนกเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ระบบติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวและพ้นคดี ระบบติดตามบุคคลเพื่อสนับสนุนและควบคุมพฤติกรรมเด็กและเยาวชน และระบบทะเบียนประวัติบุคลากร รวมถึงมีฐานข้อมูลที่อยู่ในระบบ DXC คือ ข้อมูลเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด

๖. กรมคุมประพฤติ มีการจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนเพื่อชุมชน ระบบเครื่องติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (EM) รวมถึงมีฐานข้อมูลที่อยู่ในระบบ DXC คือ ข้อมูลผู้ถูกคุมประพฤติ เป็นต้น

ทั้งนี้ จากแนวทางการบริหารจัดการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรมก็ได้มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรมในหน่วยงานตนเองเรียบร้อยแล้ว ซึ่งยังคงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ดียังคงขาดการเชื่อมโยงข้อมูลแบบบูรณาการทุกหน่วยงาน โดยในแต่ละหน่วยงานยังไม่สามารถสืบค้นข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่เป็นปัจจุบันของหน่วยงานอื่น ๆ ได้ แม้ว่าในบางหน่วยงานจะได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ DXC ส่วนหนึ่งแล้ว แต่ยังคงต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไปและให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลในทุกหน่วยงานอย่างครบถ้วนต่อไป

๓.๒ ต่างประเทศแก้ปัญหาอย่างไร (ถ้ามี) และการดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร

ในการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรม จำเป็นต้องศึกษาถึงแนวทางกฎหมายทะเบียนประวัติอาชญากรรมของต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการเสนอแนะแนวทางในการร่างกฎหมายที่เหมาะสม และนำมาพิจารณาว่าลักษณะใดที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย โดยได้มีการศึกษากฎหมายต่างประเทศจำนวน ๙ ประเทศ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา (มลรัฐเท็กซัสและมลรัฐเดอลาแวร์) สหราชอาณาจักร แคนาดา ออสเตรเลีย (มลรัฐนิวเซาท์เวลส์) ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยแต่ละประเทศมีแนวทางเกี่ยวกับการจัดการ การเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมที่ต่างกัน แต่ที่สำคัญ คือ เกือบทุกประเทศที่ศึกษามีกฎหมายทะเบียนประวัติอาชญากรรมโดยเฉพาะของตนเอง เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ มีกฎหมาย The Criminal Records (Clean Slate) Act ๒๐๐๔ ประเทศออสเตรเลีย

มีกฎหมาย Criminal Records Act ๑๙๙๑ ประเทศแคนาดา มีกฎหมาย Criminal Records Act R.S.C ๑๙๘๕ ประเทศอังกฤษ มีกฎหมาย The Data Protection Act ๑๙๘๘ ประเทศสิงคโปร์ มีกฎหมาย Registration of Criminals Act ๒๐๐๕ เป็นต้น จึงขอนำเสนอประเภทของข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลจากการศึกษากฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ดังนี้

๑. ประเภทของข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูล สามารถแบ่งข้อมูลออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑.๑ ข้อมูลก่อนการพิจารณาคดี เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการทำงานของหน่วยงานก่อนการฟ้องคดีของศาล ซึ่งหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นนี้ คือ ตำรวจ พนักงานอัยการ และรวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย โดยข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ในชั้นก่อนการพิจารณาคดีนี้ ประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล อัตลักษณ์ของบุคคล รูปพรรณสัณฐาน ข้อหาและการกระทำความผิด รูปภาพ และข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ สถานที่ทำงาน สถานศึกษา ข้อมูลยานพาหนะ หมายเลขคดีหมายจับ/หมายค้น/หมายเรียก การบันทึกเสียง ประวัติการจับกุมและวันที่จับกุม และการปล่อยตัวชั่วคราวโดยการจับกุมข้อมูลก่อนศาลพิพากษานี้ ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการกำหนดกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บไว้เป็นการเฉพาะ

ข้อมูลประเภทนี้จะมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะข้อมูลก่อนการพิจารณาคดีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงข้อมูลระหว่างการพิจารณาคดี และข้อมูลหลังการพิจารณาคดี ทั้งนี้ยังรวมถึงข้อมูลในชั้นบังคับโทษด้วย

๑.๒ ข้อมูลระหว่างการพิจารณาคดี เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งมีที่มาจากสำนวนคำฟ้อง คำให้การต่าง ๆ

ในการที่จะเปิดเผยข้อมูลที่เกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดีนี้ ปรากฏอยู่ใน ๒ ลักษณะ คือ

(๑) การเปิดเผยเป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นการเปิดเผยที่เกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลในห้องพิจารณาคดี ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมรับฟังการพิจารณาคดีได้ นอกจากนี้ ข้อมูลอาจมีการเปิดเผยเป็นการทั่วไปผ่านทางสื่อมวลชน โดยในประเทศอังกฤษ การพิจารณาคดีอาญาของอังกฤษต้องยอมให้สาธารณชนและสื่อมวลชนเข้าฟังการสืบพยานและพิจารณาคดีได้ รวมทั้งต้องยอมให้มีการเผยแพร่และตีพิมพ์ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาคดีและรายงานกระบวนการพิจารณาที่เกิดขึ้นในศาลได้โดยที่ไม่มีการปิดกั้น โดยมีบัญญัติหลักการรับรองในเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๑๒๑ (๔) ของพระราชบัญญัติศาลแขวง ค.ศ. ๑๙๘๐ ซึ่งสื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของคดีได้ เช่น ชื่อ ที่อยู่ อายุของคู่ความหรือพยาน ชื่อศาล ชื่อของผู้พิพากษาและชื่อของที่ปรึกษากฎหมาย คำฟ้อง คำขอให้มีการปล่อยตัวชั่วคราว หรือคำร้องเพื่อขอความช่วยเหลือจากรัฐในด้านทนายความ

(๒) การเปิดเผยในระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในคดี เป็นข้อยกเว้นของการเปิดเผยเป็นการทั่วไป เมื่อศาลมีเหตุผลที่จำเป็นอย่างยิ่งว่าหากประชาชนทั่วไปเข้าฟังการพิจารณาคดีแล้วจะเป็นการขัดขวางกระบวนการพิจารณา ข้อเท็จจริงบางประการที่อาจกระทบกระเทือนต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการพิจารณาคดี หรือข้อเท็จจริงบางคดีเมื่อเปิดเผยแล้วอาจส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความสงบเรียบร้อย

หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความในคดี ศาลสามารถสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้ โดยการเปิดเผยระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในคดีนี้ ปรากฏในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมนี เป็นต้น

๑.๓ ข้อมูลหลังการพิจารณาคดี ประกอบไปด้วย คำพิพากษาถึงที่สุด รวมถึงคำพิพากษารอการลงโทษ คำพิพากษารอการกำหนดโทษ และคำพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยการจัดเก็บข้อมูลหลังศาลพิพากษานี้ ปรากฏในประเทศนิวซีแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สิงคโปร์ ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ซึ่งมีหน่วยงานที่จัดเก็บ คือ ศาล สำหรับการเปิดเผยข้อมูลหลังการพิจารณาคดี มี ๒ ประเภท ดังนี้

๑.๓.๑ การเปิดเผยข้อมูลเป็นการทั่วไป การเปิดเผยเป็นการทั่วไปโดยที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ปรากฏในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ โดยเป็นการเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับเพศเพื่อความปลอดภัยของประชาชนและปกป้องสังคมจากอาชญากรรม รวมถึงป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่อาจเกิดขึ้น โดยการเปิดเผยข้อมูลเป็นการทั่วไปในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนี้เป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รูปพรรณสัณฐาน รูปถ่าย ข้อหาและการกระทำความผิด และข้อมูลอื่น ๆ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทางเว็บไซต์

๑.๓.๒ การเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน เป็นการเปิดเผยข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน เพื่อการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือเพื่อการจ้างงาน โดยที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ปรากฏในประเทศนิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ โดยการเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนนี้เป็นการเปิดเผยคำพิพากษาของผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษจำคุกทั้งหมด (ยกเว้นเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด/คดีลหุโทษ/รอการลงโทษ/รอการกำหนดโทษ) โดยผลการศึกษากฎหมายต่างประเทศสามารถแบ่งได้เป็น ๓ กรณี

(๑) กฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมกำหนดให้มีการเปิดเผย เช่น ประเทศออสเตรเลีย Criminal Records Act ๑๙๙๙ No ๘ (NSW) Article ๑๕ (๑) กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลสำหรับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ สำหรับประเทศนิวซีแลนด์ Criminal Records Act ๒๐๐๔ Article ๑๙ กำหนดให้มีการเปิดเผยสำหรับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง เป็นต้น

(๒) กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานกำหนดให้คณะกรรมการหรือผู้จ้างงานมีสิทธิตรวจสอบประวัติอาชญากรรม เช่น ประเทศออสเตรเลีย ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเด็ก จะมีกฎหมาย Child Protection Act ๒๐๑๒ No ๕๑ Part III “Working with children check clearances Division ๒ Applications for clearances” Article ๑๓ ซึ่งกำหนดให้บุคคลที่จะประกอบอาชีพเป็นผู้ดูแลเด็กต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมโดยคณะกรรมการก่อนรับเข้าทำงาน หรือผู้ที่ขึ้นทะเบียนเพื่อประกอบอาชีพครู จะมีกฎหมาย Teachers Registration and Standards Act ๒๐๐๔ Part ๕

RegistrationArticle ๒๒ Application for registration และ Part ๖ Special authority for unregistered person to teach Article ๓๐ ต้องยินยอมให้ คณะกรรมการทะเบียนครู หรือ Teachers Registration Board ตรวจสอบประวัติอาชญากรรม เป็นต้น

(๓) กฎหมายกำหนดอาชีพหรือตำแหน่งที่กำหนดให้การกระทำความผิดเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม เช่น ประเทศนิวซีแลนด์ มีกฎหมายเฉพาะสำหรับคณะลูกขุน ได้แก่ Juries Act ที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นลูกขุนว่าต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุก ประเทศออสเตรเลีย Criminal Records Act ๑๙๙๙ No ๘ (NSW) Article ๑๕ (๓) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นพนักงานดับเพลิงว่า ต้องไม่เคยมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดฐานวางเพลิง หรือพยายามวางเพลิง เป็นต้น

๒. การไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม แบ่งเป็น ดังนี้

๒.๑ การไม่เปิดเผยโดยอัตโนมัติ ปราบกฏแนวทางในประเทศสิงคโปร์ สาธารณรัฐฝรั่งเศส เยอรมนี อังกฤษ และประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่บันทึกประวัติอาชญากรรมเป็นผู้ไม่เปิดเผย ซึ่งมีการกำหนดเงื่อนไขที่หลากหลาย แบ่งได้ดังนี้

๒.๑.๑ เมื่อเจ้าของประวัติถึงแก่ความตาย (ประเทศฝรั่งเศส สิงคโปร์)

๒.๑.๒ เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนด

(๑) นับแต่เมื่อมีการบันทึกประวัติอาชญากรรม ได้แก่

- ประวัติอาชญากรรมได้ถูกบันทึกไว้เป็นเวลาเกินกว่าสี่สิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา โดยบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิดขึ้นอีก (ประเทศฝรั่งเศส)

(๒) พ้นจากการบังคับโทษและมิได้กระทำความผิดอีกระหว่างนั้น ได้แก่

- เมื่อระยะเวลาผ่านไปเป็นเวลา ๕ ปีติดต่อกันแล้ว ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม/ ไม่ถูกกักขังหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของตำรวจ / ไม่ได้ถูกควบคุมในสถาบันบำบัดยาเสพติด (ประเทศสิงคโปร์)

- ๕ ปี สำหรับการพิพากษาลงโทษทุกความผิดที่มีการปรับน้อยกว่า ๙๐ วัน หรือถูกจำคุกน้อยกว่า ๓ เดือน หรือสำหรับเยาวชนน้อยกว่า ๑ ปี (หรือ ๒ ปีถ้ามีการรอลงโทษ) / ๑๐ ปี สำหรับการพิพากษาลงโทษในการกระทำความผิดของเยาวชนในความผิดอื่น ๆ หรือคำพิพากษาลงโทษสำหรับการกระทำความผิดอื่นๆ ที่จำคุกน้อยกว่า ๑ ปี / ๑๕ ปี สำหรับการกระทำความผิดอื่น ๆ / ๒๐ ปี สำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศที่ถูกจำคุกมากกว่า ๑ ปี (ประเทศเยอรมนี)

- คำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป ให้ทำลายข้อมูลนั้นเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่วันปล่อยตัวผู้นั้น แต่ถ้าผู้ต้องขังเป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิต หรือผู้ต้องขังที่ต้องใช้วิธีการคุมขังแบบพิเศษในกรณีความผิดร้ายแรง ให้ทำลายข้อมูลนั้นเมื่อพ้นกำหนด ๖ ปีนับแต่วันปล่อยตัวผู้นั้น (ประเทศอังกฤษ)

- คำพิพากษาให้คุมขังตั้งแต่ ๕ ปี ให้ไม่เปิดเผยข้อมูลเมื่อพ้นระยะเวลา ๒๐ ปี/ คำพิพากษาให้คุมขังตั้งแต่ ๑ ถึง ๔ ปี ให้ไม่เปิดเผยข้อมูลเมื่อพ้นระยะเวลา ๑๕ ปี/ คำพิพากษาให้คุมขังน้อย

กว่า ๑ ปี ให้ไม่เปิดเผยข้อมูลเมื่อพ้นระยะเวลา ๑๐ ปี/คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการรอลงโทษคุมขัง ปรับ และการทำงานบริการสังคม ให้ไม่เปิดเผยข้อมูลเมื่อพ้นระยะเวลา ๑๐ ปี/คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการบำบัด โดยจะให้มีการไม่เปิดเผยข้อมูลเมื่อพ้นระยะเวลา ๑๕ ปี นับตั้งแต่เข้ารับการบำบัด ๑๐ ปี/คำพิพากษาให้ขังไว้เมื่อเวลาผ่านพ้นไป ๑๐๐ ปี นับตั้งแต่วันเกิด (ประเทศสวิตเซอร์แลนด์)

๒.๑.๓ เมื่อบุคคลมีอายุถึง ๑๐๐ ปี (ประเทศสิงคโปร์)

๒.๒ การไม่เปิดเผยโดยการร้องขอโดยเจ้าของประวัติ ปรากฏแนวทางในประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส และสิงคโปร์ โดยในกรณียังไม่ถึงกำหนดเวลาที่ข้อมูลจะไม่เปิดเผยโดยอัตโนมัติ เจ้าของประวัติสามารถยื่นคำร้องขอให้ไม่เปิดเผยประวัติของตนได้ ซึ่งในการพิจารณาคำร้องขอไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

๒.๒.๑ เงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม ได้แก่ หากเป็นคดีที่จำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป ผู้พ้นโทษสามารถร้องขอต่อศาลให้ไม่เปิดเผยทะเบียนประวัติได้เมื่อพ้นโทษมาแล้ว ๕ ปี/หากเป็นคดีประเภทที่จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี ผู้พ้นโทษสามารถร้องขอต่อศาลให้ไม่เปิดเผยประวัติได้เมื่อพ้นโทษมาแล้ว ๓ ปี/หากเป็นคดีประเภทลหุโทษที่มีแต่โทษปรับและจำกัดสิทธิ สามารถร้องขอให้ไม่เปิดเผยได้เมื่อพ้นโทษมาแล้ว ๑ ปี (ประเทศฝรั่งเศส)

๒.๒.๒ พฤติกรรมภายหลังการกระทำความผิดที่เห็นควรให้มีการไม่เปิดเผยทะเบียนประวัติอาชญากรรม โดยเจ้าของประวัติอาจยื่นคำร้องขอได้ ดังนี้

(๑) ยื่นคำร้องต่อ ผบ.ตร. เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้ไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมของตนก่อนพ้นระยะเวลาเช่นว่านั้นได้ ทั้งนี้ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมอาจพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ เช่น (๑) พฤติกรรมหรือความร้ายแรงของการกระทำความผิดและโทษที่ได้รับ (๒) การปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ หรือการบำบัดฟื้นฟู (๓) การอภัยโทษ (๔) ความประพฤติภายหลังการพ้นโทษ (๕) การปฏิบัติต่อผู้เสียหายหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นต้น (ประเทศสิงคโปร์)

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ในการร้องขอไม่เปิดเผยในกรณีเป็นบุคคลที่ผ่านขั้นตอนการแก้ไขฟื้นฟูครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นบุคคลที่ไม่ถูกควบคุมหรือกักขังไว้ ต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริตที่อยู่ในความควบคุมดูแล ต้องไม่ได้ถูกลงโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศ ในกรณีที่มีโทษปรับจะต้องชำระค่าปรับหรือค่าสินไหมทดแทนแล้ว และต้องไม่ถูกตัดสิทธิในการครอบครองหรือได้มาซึ่งใบอนุญาตขับขี่ (ยื่นคำร้องขอต่อศาลแขวง) (ประเทศนิวซีแลนด์)

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ในการร้องขอไม่เปิดเผยกรณีบุคคลนั้นต้องกระทำความผิดอาญา ได้ถูกตัดสิทธิลงโทษและได้ผ่านขั้นตอนการคุมประพฤติ และยกฟ้องหรือบุคคลนั้นได้รับการอภัยโทษ (ประเทศออสเตรเลีย)

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ในการร้องขอไม่เปิดเผยกรณีต้องเป็นบุคคลสัญชาติแคนาดาที่ถูกตัดสิทธิลงโทษ ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการอภัยโทษมาแล้ว ต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี และไม่ได้กระทำความผิดทางอาญาอื่นได้อีก และต้องผ่านการอบรมแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นพลเมืองดีของสังคม (ประเทศแคนาดา)

๒.๓. ความผิดที่มีให้ใช้กับการไม่เปิดเผยโดยอัตโนมัติและการไม่เปิดเผยโดยการ

ร้องขอ

ความผิดที่มีให้ใช้กับการไม่เปิดเผยโดยอัตโนมัติและการไม่เปิดเผยโดยการร้องขอ แบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

(๑) กำหนดความผิดซึ่งเป็นความผิดร้ายแรง ได้แก่ ความผิดฐานก่อจลาจล ฆาตกรรม พยายามฆ่า เจตนาทำร้ายให้ได้รับอันตรายสาหัส การลักพาตัว การข่มขืน การปล้นทรัพย์ การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ขัดขวางการควบคุมดูแล บังคับชู้เชื้อ (ประเทศสิงคโปร์)

(๒) กำหนดเป็นคุณสมบัติไว้ในกรณีเป็นการดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ตำรวจ ครู ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก และกรณีเป็นการดำรงตำแหน่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน เช่น พนักงานดับเพลิง (ประเทศออสเตรเลีย)

จากการศึกษาแนวทางในการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมของต่างประเทศเมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าในแต่ละประเทศจะมีขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกัน และกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมไว้แตกต่างกัน แต่มีหลายแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้กับบริบทสังคมไทยได้ ได้แก่

(๑) การกำหนดให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม เพื่อเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรม การเปิดเผยประวัติอาชญากรรม การไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม พร้อมทั้งกำหนดบทกำหนดโทษกรณีเจ้าหน้าที่ไปล่วงรู้ข้อมูลประวัติอาชญากรรม และนำไปเปิดเผย หรือทำการใช้ข้อมูลประวัติอาชญากรรมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

(๒) การนำแนวทางของต่างประเทศในเรื่องของการกำหนดฐานความผิดที่ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรม ซึ่งเป็นฐานความผิดร้ายแรง โดยนำมาพิจารณาเป็นแนวทางในการกำหนดฐานความผิดที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย พร้อมทั้งพิจารณากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องประกอบ โดยพบว่าความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นความผิดที่ในหลายประเทศพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นความผิดร้ายแรงที่ต้องให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรม โดยเฉพาะความผิดฐานข่มขืนเด็ก ปรากฏในประเทศฝรั่งเศส สิงคโปร์ แคนาดา นิวซีแลนด์ และประเทศออสเตรเลีย ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีเด็ก ปรากฏในประเทศออสเตรเลีย ความผิดฐานค้ามนุษย์ ปรากฏในประเทศแคนาดา ความผิดฐานฆ่า ปรากฏในประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

(๓) การนำแนวทางของต่างประเทศมาพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม เช่น เจ้าของประวัติได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน เป็นไปตามแนวทางของประเทศฝรั่งเศส และกรณีการพ้นระยะเวลาเป็นจำนวนกี่ปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษาก็ได้มีการพิจารณาจากการกำหนดระยะเวลาของหลายประเทศ เพื่อหาจำนวนปีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยมากที่สุด โดยต้องคำนึงถึงอัตราการกระทำความผิดซ้ำ และฐานความผิดตามแนวทางของกฎหมายประกอบด้วย

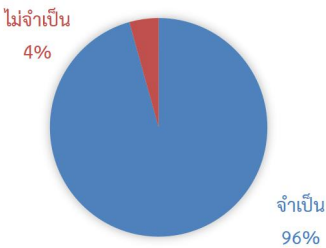
๔. การรับฟังความคิดเห็น

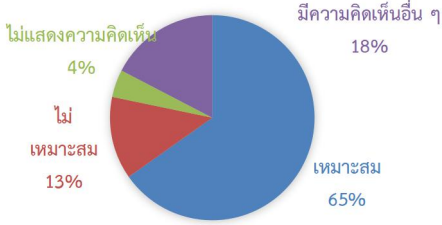
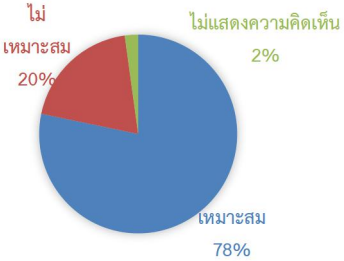
☒ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว

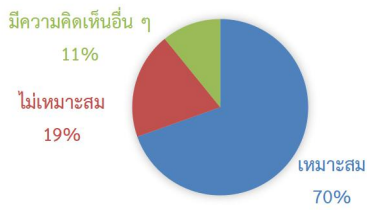
☒ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

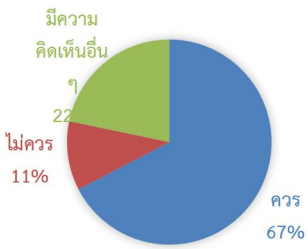
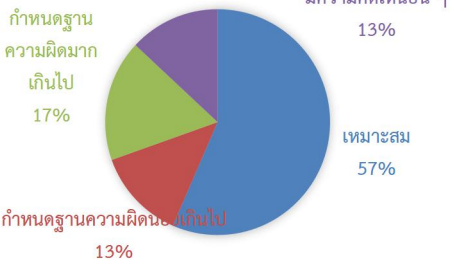
ได้มีการนำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปรับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ โดยมีการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะผ่านเวทีการสัมมนา การให้ข้อเสนอแนะผ่านแอปพลิเคชัน slido และการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ไปรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย (www.lawamendment.go.th) และเว็บไซต์ของสำนักงานกิจการยุติธรรม (www.oja.go.th) โดยกำหนดระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ พร้อมทั้งการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form และมีการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางอื่น ๆ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

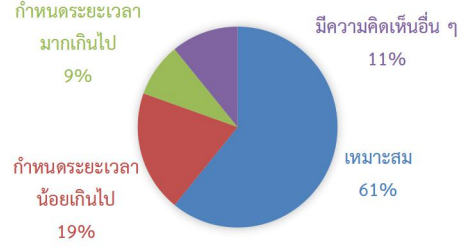
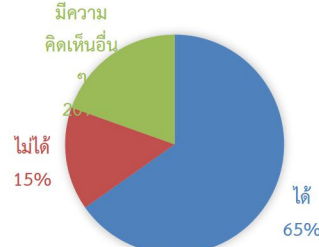
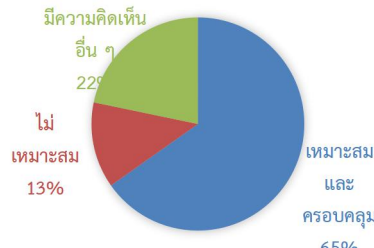
๑. การสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ องค์กรวิชาชีพด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน ๘๐ คน ได้แก่ กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมบังคับคดี สำนักกฎหมาย สำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงาน อัยการสูงสุด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ง. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานพัฒนารัฐบาล ดิจิทัล (องค์การมหาชน) สำนักงบประมาณ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ และมูลนิธิชลดา โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๕๔ คน ซึ่งใช้วิธีการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางเวทีการสัมมนา จำนวน ๙ คน แอปพลิเคชัน (Slido) จำนวน ๑๖ คน และแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) จำนวน ๒๙ คน โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ประเด็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
๑. ความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำประวัติอาชญากรรม ไม่จำเป็น 4% จำเป็น 96%	มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำประวัติอาชญากรรม แต่ควรเป็นอนุบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

ประเด็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ										
๒. ความเหมาะสมในการกำหนดนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม” <table border="1"> <caption>ข้อมูลจากกราฟวงกลม: ความเหมาะสมในการกำหนดนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม”</caption> <thead> <tr> <th>ความคิดเห็น</th> <th>ร้อยละ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>เหมาะสม</td> <td>65%</td> </tr> <tr> <td>ไม่เหมาะสม</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>ไม่แสดงความคิดเห็น</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>มีความคิดเห็นอื่น ๆ</td> <td>18%</td> </tr> </tbody> </table>	ความคิดเห็น	ร้อยละ	เหมาะสม	65%	ไม่เหมาะสม	13%	ไม่แสดงความคิดเห็น	4%	มีความคิดเห็นอื่น ๆ	18%	๑. ควรให้ครอบคลุมกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ด้วย ๒. ไม่ควรใช้คำว่าอาชญากรรม แต่ควรใช้คำว่าประวัติผู้ต้องคำพิพากษาในคดีอาญา เนื่องจากมีลักษณะเหมือนเป็นการกระทำผิดในคดีร้ายแรง ๓. ควรขยายนิยามถึงการเก็บประวัติอาชญากรรมที่อยู่ในกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๔. คำว่า “คำพิพากษาถึงที่สุด” หมายถึง การไม่รวมประวัติระหว่างการอุทธรณ์คดี และยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีศาลลงโทษในศาลชั้นต้นแต่ได้ยกฟ้องในที่สุด ทำให้ข้อมูลประวัติในศาลชั้นต้นที่ถูกลงโทษเปิดเผยได้ รวมถึงไม่คุ้มครองถึงการเปิดเผยในชั้นที่ยังไม่ถึงที่สุด ส่งผลให้การเปิดเผยผลคดีที่ยังไม่ถึงที่สุดไม่ถือเป็นการเปิดเผยประวัติอาชญากรรม ตามร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม มาตรา ๑๔ จึงลงโทษไม่ได้
ความคิดเห็น	ร้อยละ										
เหมาะสม	65%										
ไม่เหมาะสม	13%										
ไม่แสดงความคิดเห็น	4%										
มีความคิดเห็นอื่น ๆ	18%										
๓. ความเหมาะสมของการกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการประวัติอาชญากรรม <table border="1"> <caption>ข้อมูลจากกราฟวงกลม: ความเหมาะสมของการกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการประวัติอาชญากรรม</caption> <thead> <tr> <th>ความคิดเห็น</th> <th>ร้อยละ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>เหมาะสม</td> <td>78%</td> </tr> <tr> <td>ไม่เหมาะสม</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>ไม่แสดงความคิดเห็น</td> <td>2%</td> </tr> </tbody> </table>	ความคิดเห็น	ร้อยละ	เหมาะสม	78%	ไม่เหมาะสม	20%	ไม่แสดงความคิดเห็น	2%	๑. การกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรม โดยอ้างอิงคำพิพากษามาจากสำนักงานศาลยุติธรรมอาจไม่เหมาะสมเพราะสำนักงานศาลยุติธรรมมีภารกิจจำนวนมาก ดังนั้น กฎหมายประวัติอาชญากรรมที่กำหนดหน่วยงานใหม่มารับผิดชอบจะต้องพิจารณาให้รอบคอบ ควรศึกษารายละเอียดกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นกระบวนการ และพิจารณาว่ากระบวนการที่ใดที่ไม่เหมาะสม หรือหน่วยงานปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันมีสิ่งใดที่ต้องแก้ไข ควรเสนอแนะหรือนำปัญหามาพิจารณาแก้ไข มีการบูรณาการข้อมูลและแก้ไขปัญหปัจจุบัน และปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๒. การจัดทำ การจัดเก็บ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติการกระทำ ความผิด ควรแยกออกจากกระบวนการการตัดสินหรือศาลหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่การตัดสินความผิด เนื่องจากเป็นงานเกี่ยวกับการตัดสินผู้กระทำความผิดโดยตรง ควรให้หน่วยงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินการกระทำความผิดของบุคคลดำเนินการแทน เพื่อมิให้มีการครหาในการจัดทำประวัติการกระทำความผิดว่ามีการลบ การแก้ไข หรือแต่งเติมโดยมิชอบ ๓. การจัดทำทะเบียนประวัติอาชญากรรมควรแบ่งเป็น ๒ แฟ้ม โดยที่แฟ้มหมายเลข ๑ เป็นแฟ้มที่บันทึกประวัติอาชญากรรมทุกรายที่ปกปิดความลับให้เฉพาะหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเข้าถึงได้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี และลบไม่ได้แบบที่เป็นอยู่ใน		
ความคิดเห็น	ร้อยละ										
เหมาะสม	78%										
ไม่เหมาะสม	20%										
ไม่แสดงความคิดเห็น	2%										

ประเด็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ								
	ทะเบียนประวัติอาชญากรของไทยในปัจจุบัน และแฟ้มหมายเลข ๒ เป็นแฟ้มที่เปิดเผยที่บันทึกประวัติอาชญากรทุกรายเช่นกัน แต่ในแฟ้มหมายเลข ๒ นี้ กฎหมายจะเปิดโอกาสให้บุคคลเป็นผู้เคยกระทำความผิดและพ้นโทษแล้วเป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดสามารถร้องขอล้างมลทินโดยการยื่นคำร้องไปที่ศาล และให้ศาลพิจารณาออกคำสั่งล้างมลทิน เพื่อนำคำสั่งล้างมลทินไปลบชื่อออกจากทะเบียนประวัติอาชญากรในแฟ้มหมายเลข ๒ ได้ และให้ทนายความดำเนินการได้ หากคนร้องขอไม่มีทุนทรัพย์ก็อาจจะให้สำนักงานอัยการเป็นศูนย์ในการช่วยเหลือเพื่อเปิดโอกาสคนที่กลับตัวคืนแก่สังคมต่อไปได้ ๔. ร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๗ (๒) กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีหน้าที่และอำนาจในการแก้ไขปรับปรุงประวัติอาชญากรรม ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ กรณีนี้ครอบคลุมถึงอำนาจหน้าที่ในการลบข้อมูลประวัติอาชญากรรมโดยอัตโนมัติหรือไม่ หรือการแก้ไขปรับปรุงดังกล่าวมาจากการร้องขอตามร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งที่มีเมื่อมีการร้องขอแล้ว จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรมที่จะแก้ไขปรับปรุงประวัติอาชญากรรมตามที่มีการร้องขอ								
๔. ความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนที่กำหนดให้รับผิดชอบในการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรม และมีอำนาจในการพิจารณาร้องขอเปิดเผยหรือไม่ ให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรม <table border="1"> <caption>ผลการสำรวจความคิดเห็น</caption> <thead> <tr> <th>ความคิดเห็น</th> <th>ร้อยละ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>เหมาะสม</td> <td>70%</td> </tr> <tr> <td>ไม่เหมาะสม</td> <td>19%</td> </tr> <tr> <td>มีความคิดเห็นอื่น ๆ</td> <td>11%</td> </tr> </tbody> </table>	ความคิดเห็น	ร้อยละ	เหมาะสม	70%	ไม่เหมาะสม	19%	มีความคิดเห็นอื่น ๆ	11%	นอกจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแล้ว การกำหนดหรือมอบหมายให้ผู้มีหน้าที่ ควรพิจารณาในระดับเชี่ยวชาญขึ้นไปหรือในระดับอำนาจการสูงขึ้นไปสามารถพิจารณาได้ เพื่อป้องกันการได้มาซึ่งข้อมูลจากบุคคลหรือวิธีการอื่นใด อันมิชอบ
ความคิดเห็น	ร้อยละ								
เหมาะสม	70%								
ไม่เหมาะสม	19%								
มีความคิดเห็นอื่น ๆ	11%								
๕. ควรกำหนดหลักการขอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมของหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณารับสมัครบุคคลเข้าทำงานหรือไม่	๑. ควรกำหนดอย่างยิ่ง เนื่องจากในร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังไม่ปรากฏว่าให้สิทธิเอกชนขอข้อมูลในหมวด ๒ ได้ โดยกำหนดให้ชัดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานว่ากระทำความผิดข้อหาใดถือเป็นภัยต่อสังคมหรือสถานที่ทำงานนั้น ๆ ๒. ควรกำหนดให้เปิดเผยกับภาคเอกชนในงานบางลักษณะที่จำเป็นและละเอียดอ่อน และควรกำหนดตำแหน่งงานและลักษณะให้ชัดเจนเพื่อความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม เช่น การรับจ้าง								

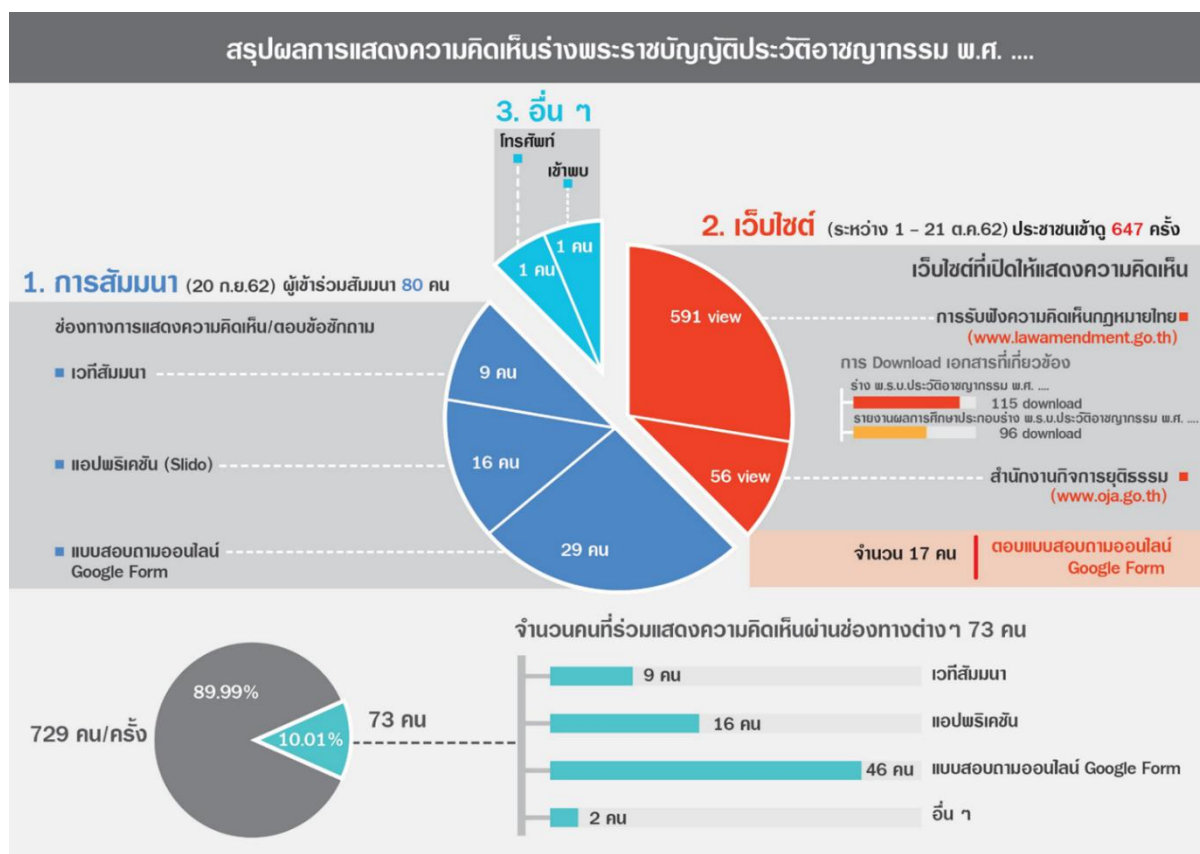
ประเด็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
 มีความคิดเห็นอื่น ๆ 22% ไม่ควร 11% ควร 67%	เลี้ยงเด็ก ๓. ควรเปิดเผยเป็นหลักและต้องมีการเปิดเผยต่อภาคเอกชนด้วย
๖. ความเหมาะสมของการกำหนดฐานความผิดที่จะต้องเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดโดยไม่มีข้อยกเว้น มีความคิดเห็นอื่น ๆ 13% เหมาะสม 57% กำหนดฐานความผิดมากเกินไป 17% กำหนดฐานความผิดน้อยเกินไป 13%	๑. กรณีมาตรา ๑๑ (๒) ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้เลย จึงรวมถึงกรณีการกระทำต่อคู่สมรสด้วย ซึ่งกรณีการข่มขืนระหว่างคู่สมรส อาจไม่ได้เป็นลักษณะของความผิดอาชญากรรมที่ต้องเข้ากรณีให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดเพราะยังมีลักษณะของความเป็นครอบครัว ดังนั้น ควรให้มีการยกเว้นการข่มขืนกรณีนี้หรือไม่ กรณีดังกล่าวอาจใช้การกำหนดความหนักเบาของการกระทำความผิดตามแนวทางของต่างประเทศแทน ๒. ร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๑ (๓) ความผิดฐานกระทำอนาจารเฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี อาจต้องมีการกำหนดความหนักเบาหรือไม่ เพราะกรณีนี้สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายโดยเฉพาะกรณีที่เป็นคู่รักกัน และศาลมักลงโทษกรณีพรากผู้เยาว์เพื่อการอนาจารอยู่บ่อยครั้ง กรณีนี้เห็นด้วยแต่ก็ควรมีการคำนึงถึงระดับความร้ายแรงในความผิดเกี่ยวกับเพศเช่นกัน ๓. ร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๑ (๑๒) กรณีประวัติอาชญากรรมที่ต้องเปิดเผยตลอดเห็นด้วยกับการกำหนดให้เปิดเผยเฉพาะกรณีผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้าและส่งออกยาเสพติด แต่กรณี “จำหน่าย” ควรมีการกำหนดความหนักเบาหรือไม่ เพราะหากเป็นการจำหน่ายในปริมาณน้อยอาจเป็นกรณีเกิดจากความหลงผิดไม่ใช่การทำเป็นอาชีพ ซึ่งไม่ควรจัดอยู่ในระดับความร้ายแรงที่เท่ากัน ๔. หลักการและเหตุผลของการที่จะต้องเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดโดยไม่มีข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๑ นั้นไม่ควรคำนึงถึงจากฐานความผิดเพียงอย่างเดียว แต่ควรจะคำนึงถึงเรื่องการกระทำความผิดซ้ำด้วย หากมิใช่เป็นการกระทำความผิดซ้ำหรือการกระทำความผิดอื่นก็ควรปกปิดเป็นหลัก แต่ถ้ากรณีเป็นการกระทำความผิดซ้ำหรือการกระทำความผิดอื่น จะใช้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดโดยไม่มีข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๑ ก็ได้ขัดข้องแต่อย่างใด ๕. ความผิดอาญาอื่น ๆ เช่น การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ การฟอกเงิน โจรกรรมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือความผิดอื่น ๆ เช่น ปาไม้ สิ่งแวดล้อม ทารุณกรรมสัตว์ มีกำหนดไว้เป็นความผิดที่

ประเด็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
	กำหนดให้ต้องเปิดเผยตามร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๑ หรือไม่
๗. ความเหมาะสมของกำหนดเวลาในการไม่ให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมเมื่อพ้นระยะเวลา ๕ ปี นับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง 	การกำหนดระยะเวลา ๓ - ๕ ปี น่าจะเหมาะสม หรือมีการพิจารณาในฐานความผิดเป็นราย ๆ ไป เช่น กรณีฉ้อโกงที่มีการชำระคืนทรัพย์สินและถอนคำร้องทุกข์ไปแล้ว ซึ่งเป็นความผิดที่ยอมความกันได้ อาจจะมีการพิจารณาระยะเวลาดังกล่าวตามร่าง พ.ร.บ. นี้เพียง ๓ ปี ก็น่าจะเหมาะสม
๘. ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการและเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่ผู้ที่เคยกระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตัวและสามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นได้หรือไม่ 	พ.ร.บ. นี้เน้นไปที่ความผิดที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้วเท่านั้น กรณีข้อมูลความผิดที่สิ้นสุดในชั้นตำรวจ ก็เป็นข้ออ้างของนายจ้างไม่จ้างงานได้เช่นกัน
๙. บทกำหนดโทษมีความเหมาะสมและครอบคลุมหรือไม่ 	๑. ควรกำหนดให้มีโทษปรับเท่านั้น เพราะมีลักษณะความผิดหมิ่นประมาทอยู่แล้ว ๒. ควรเพิ่มโทษกรณีที่มีการนำไปใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมนั้นเป็นการกระทำโดยเป็นการโฆษณาต่อประชาชนทั่วไป ๓. ควรกำหนดโทษเพื่อให้กระทำผิดซ้ำ

๒. การรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ระหว่างวันที่ ๑ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ มีประชาชนเข้าไปดูในเว็บไซต์ที่เปิดรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๖๔๗ ครั้ง และได้แสดงความคิดเห็นผ่านระบบ Google Form จำนวน ๑๗ คน ซึ่งเว็บไซต์ที่เปิดรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ เว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย

(www.lawamendment.go.th) มีประชาชนเข้าไปดูจำนวน ๕๙๑ ครั้ง และมีการ Download เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๑๑ ครั้ง ประกอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม จำนวน ๑๑๕ ครั้ง และรายงานผลการศึกษาประกอบร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม จำนวน ๙๖ ครั้ง และเว็บไซต์ของสำนักงานกิจการยุติธรรม (www.oja.go.th) มีประชาชนเข้าไปดูจำนวน ๕๖ ครั้ง

๓. การรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความเห็นผ่านทางโทรศัพท์ จำนวน ๑ คน และมีการเข้าพบเพื่อให้ความเห็น จำนวน ๑ คน

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างกฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

มีความสัมพันธ์กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เนื่องจากข้อมูลประวัติอาชญากรรมจัดเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลประเภทหนึ่ง และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บประวัติอาชญากรรม โดยมีกฎหมายที่สัมพันธ์หรือใกล้เคียง ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีโอกาสดูข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถจะแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องกับความเป็นจริง พร้อมทั้งให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่เพื่อที่จะปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตนได้ รวมไปถึงจำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล

ข่าวสารไปพร้อมกัน โดยข้อมูลประวัติอาชญากรรมจัดเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลแต่ละคน จำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครอง ดังนั้น โดยหลักจะเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ไม่ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยเพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ โดยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมในฐานะที่ข้อมูลประวัติอาชญากรรมเป็นข้อมูลส่วนบุคคล คือ การกำหนดให้ “ประวัติอาชญากรรม” เป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล แนวทางการจัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เป็นต้น

(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันมีการล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการล่วงละเมิดดังกล่าว ทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม จึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไปไว้ ซึ่งข้อมูลประวัติอาชญากรรมเป็นข้อมูลส่วนบุคคลประเภทหนึ่งจึงจำเป็นต้องพิจารณาพระราชบัญญัตินี้ประกอบโดยเฉพาะในเรื่องการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรม คือ การมิให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล การกำหนดห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอม หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

(๓) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐบาลทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และเพื่อยกระดับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัยมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส ซึ่งในปัจจุบันการเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรมมีหลายหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลในเรื่องดังกล่าว แต่ยังขาดการบูรณาการและการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการติดตามข้อมูล รวมถึงการอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัย พระราชบัญญัตินี้จึงออกมาเพื่อบังคับให้หน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรมจัดทำข้อมูลประวัติอาชญากรรมให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล เพื่อให้เกิด

การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลที่มีการจัดทำและครอบครองตามที่หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นร้องขอที่จะทำให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องการส่งต่อข้อมูลประวัติอาชญากรรมระหว่างหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

(๔) ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี
ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ

การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติที่ดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือว่าเป็นฐานข้อมูลทะเบียนประวัติที่ใหญ่ที่สุด ดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ (๔) ของพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นระเบียบที่ใช้บังคับภายในหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในงานด้านการสืบสวนสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเอง โดยระเบียบดังกล่าวมีสถานะเป็นระเบียบการดำเนินงานภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันกับหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญในระเบียบได้ดังนี้

๑. การจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรม ปรากฏรายละเอียดในบทที่ ๑ การปฏิบัติเกี่ยวกับการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหา จำเลย ผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง ผู้ถูกกักกัน ผู้รับการอบรมและศพ โดยในการจัดเก็บจะจัดเก็บนับตั้งแต่ขึ้นการจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหา ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนจะสอบถามประวัติบุคคล ตำหนิรูปพรรณของผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินต่าง ๆ และประวัติการกระทำความผิดและจัดให้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาคดีอาญาทุกประเภท เว้นแต่คดีลหุโทษ คดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าลหุโทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก รวมทั้งความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งได้เปรียบเทียบปรับแล้ว รวมทั้งการพิมพ์ลายนิ้วมือศพซึ่งตายผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน โดยให้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือลงบนแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีตรวจสอบความถูกต้อง และใช้ประกอบสำนวนการสอบสวนได้

๒. การขอตรวจสอบข้อมูลประวัติอาชญากรรม ปรากฏรายละเอียดในบทที่ ๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ขออนุญาตต่าง ๆ โดยกำหนดให้เมื่อมีการขออนุญาตทำการอย่างใด หากมีกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการกำหนดคุณสมบัติให้ตรวจสอบพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ขออนุญาต ให้หน่วยงานหรือตำรวจท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ จัดให้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือ แล้วส่งไปตรวจสอบยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรรม และบทที่ ๓ การพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ขอสมัครเข้ารับราชการหรือเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดให้หน่วยงานราชการตรวจสอบประวัติผู้สมัครเข้ารับราชการ หรือให้เอกชนหรือบุคคลใดขอให้มีการตรวจสอบประวัติพนักงานลูกจ้างของตนได้ โดยให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรรมพิจารณาว่าสมควรจะตรวจสอบประวัติให้หรือไม่ โดยพิจารณาประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับและความยินยอมของผู้ที่จะถูกตรวจสอบ

๓. การคัดแยกและทำลายข้อมูลประวัติอาชญากรรม ปรากฏรายละเอียดในบทที่ ๔ การคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและรายการประวัติหรือบัญชีประวัติ โดยกำหนดให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรรม แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย ๓ คน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือก

แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือแยกออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมตามเกณฑ์ คือ มีหลักฐานแน่ชัดว่าตายแล้วผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง ยอมความ อัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ศาลยกฟ้อง หรือไม่ประทับฟ้อง อัยการถอนฟ้อง มีกฎหมายออกมายกเลิกความผิด กฎหมายยกเว้นโทษ ศาลรื้อฟื้นคดีว่าไม่ได้เป็นผู้ทำผิด คดีอาญาเล็กน้อย คดีที่เด็กหรือเยาวชนทำผิด คดีตามกฎหมายฟื้นฟู ศาลให้ลงโทษปรับสถานเดียว คดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว คดีมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา คดีที่ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วไม่มีมูล คดีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินสถานเดียว หรือให้บำเพ็ญประโยชน์ หรือภาคทัณฑ์ หรือศาลสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือให้การกำหนดโทษ หรือกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติและพ้นเงื่อนไขเมื่อเข้าหลักเกณฑ์แล้วให้คณะกรรมการทำบัญชีรายชื่อ อายุ วันที่มีประวัติครั้งสุดท้าย เสนอผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรรม เพื่อพิจารณาเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเพื่ออนุมัติให้ทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกรณีมีหลักฐานแน่ชัดว่าตาย หรือให้คัดแยกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ

เห็นได้ว่า ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมโดยตรง มีเพียงแต่กฎหมายที่กล่าวถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และกำหนดเกี่ยวกับแนวทางการจัดเก็บ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหลัก แม้คำว่า “ประวัติอาชญากรรม” เป็นคำที่ปรากฏครั้งแรกในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่มิได้มีการอธิบายหรือขยายความว่าหมายถึงข้อมูลลักษณะใดหรือประเภทใดบ้าง การจัดเก็บในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับกรอธิบายหรือความจำเป็นในการจัดเก็บของแต่ละหน่วยงานซึ่งเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละหน่วยงาน โดยไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายกลางกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดเก็บ การเปิดเผย การไม่เปิดเผยไว้อย่างชัดเจน พระราชบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเพียงพระราชบัญญัติในหลักการกว้าง ๆ เท่านั้น ยังคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ทำให้มีความจำเป็นต้องยกร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรมขึ้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเปิดเผยและไม่เปิดเผยซึ่งประวัติอาชญากรรม และเพื่อเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสังคมและการให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง

(๑) เจ้าของประวัติอาชญากรรม

(๑.๑) หลักการของร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. คือการไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม (ข้อมูลของบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในคดีอาญา) เพื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับมาใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุขในสังคม โดยเฉพาะการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งงาน หรือสถานประกอบการที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนภายหลังการพ้นโทษมาแล้ว คือ การที่บุคคลเหล่านั้นมีประวัติอาชญากรรมติดตัวที่ยากแก่การที่สังคมหรือผู้คนรอบข้างจะวางใจรับเข้าทำงาน อันเป็นเหตุให้ผู้เคยต้องโทษหรือเคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะโดยหลักจะไม่ให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรม แต่ยังคงมีประวัติอาชญากรรมบางประเภทที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง

ซึ่งแม้ผู้เป็นเจ้าของประวัติจะได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน หรือพ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษา แล้วก็ให้เปิดเผยได้ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งกระทำโดยเจตนา ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดฐานกระทำอนาจารเฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ความผิดฐานปล้นทรัพย์และชิงทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เป็นต้น รวมไปถึงความผิดที่หากมีพฤติการณ์หรือลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง แม้ผู้เป็นเจ้าของประวัติจะได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน หรือพ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษาแล้วก็เปิดเผยได้ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงในราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ เฉพาะการผลิตจำหน่าย นำเข้าและส่งออก เป็นต้น ดังนี้

กรณีที่ให้เปิดเผยได้ในฐานความผิดเหล่านี้ เพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากภัยอาชญากรรมร้ายแรง เจ้าของประวัติอาชญากรรมจึงอาจได้รับผลกระทบในการถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพที่จะไม่ได้รับโอกาสในการเข้าประกอบอาชีพบางประเภท เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสมดุลระหว่างการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมให้มีความเหมาะสม

(๑.๒) เจ้าของประวัติอาชญากรรมอาจได้รับความเสี่ยงจากการที่ผู้มีหน้าที่ในการเก็บใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรม หรือผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลประวัติอาชญากรรมนำไปใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้เช่นกัน ในร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. จึงได้มีการกำหนดบทกำหนดโทษไว้ในหมวด ๔ เพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลประวัติอาชญากรรมของเจ้าของประวัติอาชญากรรม ซึ่งจัดเป็นข้อมูลส่วนบุคคล โดยได้กำหนดบทลงโทษตามแนวทางของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่เป็นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อกิจการสื่อสารมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น เหล่านี้จะถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิด

(๑.๓) เนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ได้กำหนดนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม” หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญา และข้อมูลของบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในคดีอาญา โดยเจ้าของข้อมูลประวัติอาชญากรรมอาจได้รับผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในกรณีที่มีการเปิดเผยในกรณีดังกล่าว โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในคดีอาญา แต่มีความจำเป็นต้องเปิดเผยเพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมในการสอบสวน ดำเนินคดี พิจารณาคดี รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อีกทั้งยังเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมโดยให้สามารถเปิดเผยให้แก่หน่วยงาน

ของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชนได้ และในบางลักษณะงานหรือตำแหน่งงานที่จำเป็นต้องได้รับความเชื่อถือจากประชาชน เช่น ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตุลาการ พนักงานอัยการ เป็นต้น ก็มีความจำเป็นที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญา จึงต้องถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในส่วนนี้ด้วย

(๒) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

(๒.๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้วยระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ ข้อ ๔ กำหนดให้หน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใดสามารถขอให้มีการตรวจสอบประวัติพนักงานลูกจ้างของตน ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. มีผลบังคับใช้สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. และต้องมีการแจ้งให้ภาคประชาชนหรือภาคเอกชนที่มาขอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมทราบถึงแนวทางการดำเนินการขอข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งในช่วงแรกของใช้กฎหมายดังกล่าวอาจเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญา ทำให้ต้องมีภาระหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมซึ่งมีหน้าที่ในการสอบสวน ดำเนินคดี พิจารณาคดี รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เปิดเผยให้แก่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน และเปิดเผยให้แก่หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการตรวจสอบคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตุลาการ พนักงานอัยการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๒.๒) สำนักงานศาลยุติธรรม ก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระแก่สำนักงานศาลยุติธรรมที่จะต้องมีหน้าที่ในการ ๑) รวบรวม จัดเก็บ เปิดเผย ไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม ๒) แก้ไขปรับปรุงประวัติอาชญากรรมให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ ๓) จัดให้มีระบบรักษาความลับและความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้มีการนำข้อมูลไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และมีให้ผู้ไม่มีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล รวมทั้งระบบป้องกันมิให้ประวัติอาชญากรรม ถูกแก้ไข ทำให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยไม่ชอบหรือโดยไม่ได้รับอนุญาต และ ๔) จัดระบบหรือกิจการอื่นใดตามที่ประธานศาลฎีกากำหนด

พร้อมทั้งกำหนดให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นนายทะเบียน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรม มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาคำร้องขอเปิดเผยหรือไม่ให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรม ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดหน้าที่และภาระที่เพิ่มมากขึ้นแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยสำนักงานศาลยุติธรรมอาจต้องเพิ่มจำนวนบุคลากรและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ

(๒.๓) กระทรวงกลาโหม เข้ามามีบทบาทเช่นเดียวกับสำนักงานศาลยุติธรรม ในกรณีเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับศาลทหาร โดยมีการกำหนดให้เจ้ากรมพระธรรมนูญเป็นนายทะเบียน และมีอำนาจหน้าที่

เช่นเดียวกับเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม จึงควรต้องมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บประวัติอาชญากรรมในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งพัฒนาแนวทางในการเชื่อมต่อข้อมูลกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บประวัติอาชญากรรมอื่น ๆ

(๒.๔) กรมราชทัณฑ์ เนื่องจากกรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงานทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง ดังนั้น เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายประวัติอาชญากรรมลักษณะการเก็บข้อมูลต้องมีความสอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(๓) หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตและภาคเอกชน โดยหลักจะไม่สามารถทราบข้อมูลประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. หากเข้ากรณี ดังนี้

(๓.๑) เจ้าของประวัติซึ่งได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน

(๓.๒) พ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษา เมื่อปรากฏว่าเจ้าของประวัติมิได้กระทำความผิดใดขึ้นอีกในระหว่างระยะเวลานั้นหรือมิได้อยู่ระหว่างถูกกักขังหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานสอบสวน

(๓.๓) ศาลมีคำพิพากษาในความผิดที่กระทำความผิดโดยประมาท ความผิดลหุโทษ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

เว้นแต่กฎหมายกำหนดให้เปิดเผยได้กรณีเป็นฐานความผิดที่ร้ายแรง ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งกระทำโดยเจตนา ช่มชู้กระทำความผิดซ้ำเร้า กระทำอนาจารเฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ปล้นทรัพย์และชิงทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เป็นต้น รวมถึงกรณีความผิดที่หากมีพฤติการณ์หรือลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง แม้ผู้เป็นเจ้าของประวัติจะได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน หรือพ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษา แล้วก็ได้เปิดเผยได้ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความมั่นคงในราชอาณาจักร ฉ้อโกงประชาชน ส่อลามกอนาจารเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ เฉพาะ การผลิต จำหน่าย นำเข้าและส่งออก เป็นต้น

ดังนั้น หน่วยงานไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะไม่สามารถขอข้อมูลประวัติอาชญากรรมได้ในทุกกรณีอีกต่อไป แต่มีข้อจำกัดและเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด แม้ว่าตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ ข้อ ๔ จะกำหนดให้หน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใดสามารถขอให้มีการตรวจสอบประวัติพนักงานลูกจ้างของตนได้ก็ตาม

ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ โดยกำหนดให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีหน้าที่ต้องร้องขอให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมต่อนายทะเบียน และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในข้อบังคับ

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก่ไข คุ่มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตาม ๖.๑ อย่างไร

(๑) ประชาชนทั่วไป ภาครัฐมีระบบคัดกรอง พัฒนาระบบการจำแนก แก่ไข บำบัดและฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การพัฒนาระบบการติดตามหลังปล่อย ที่มีประสิทธิภาพ การให้การศึกษาและฝึกอบรมด้านอาชีพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคประชาชน และมีการประชาสัมพันธ์สร้างการความรู้ความเข้าใจแก่ภาคประชาชนในการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับคืนสู่สังคม เปิดโอกาสให้แก่ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสดำเนินชีวิตใหม่ กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และได้รับการให้อภัยจากคนในสังคมโดยเปิดโอกาสและยอมรับผู้ที่เคยกระทำความผิดและต้องโทษอาญาให้มีโอกาสอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและสร้างประโยชน์แก่สังคม

(๒) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงกลาโหม (ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติอาชญากรรมในขอบเขตอำนาจของศาลทหาร) กรมราชทัณฑ์ จัดให้มีระบบการจัดการ การประสานงาน การเชื่อมโยงและตรวจสอบข้อมูลประวัติอาชญากรรมทุกประเภทเป็นข้อมูลอันหนึ่งอันเดียว

(๓) เจ้าของประวัติอาชญากรรม หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลมีระบบการตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ แยกประเภทของข้อมูลโดยคำนึงถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิเจ้าของข้อมูล ประกอบกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ในการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมกำหนดให้มีกฎหมายวางหลักเกณฑ์กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจหน้าที่ในแต่ละส่วนงานให้มีความชัดเจน บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูล ต้องมีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดในการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูล ประกอบกับการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนแก่ผู้ที่เปิดเผยข้อมูลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต การร้องขอให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมต้องร้องขอต่อนายทะเบียน จัดให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการยื่นคำร้องขอ และเงื่อนไขการพิจารณาคำร้องขอให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมที่มีความชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

(๕) ภาคเอกชน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจในการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับคืนสู่สังคม

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร

การยกย่องพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. จะแก้ไขปัญหาการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่ยังคงมีความไม่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นปัญหากรณีมีการร้องขอประวัติอาชญากรรมเพื่อเข้ารับราชการหรือเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ จึงอาจมีกรณีที่เป็นข้อมูลทะเบียน

ประวัติที่มีผลคดีและไม่มีผลคดี ซึ่งกรณีข้อมูลทะเบียนประวัติที่ไม่มีผลคดีนี้จะก่อให้เกิดภาระกับผู้ประกอบการหรือนายจ้างที่จะต้องนำประวัติไปตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีกครั้ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเข้าทำงานของผู้พ้นโทษได้ ร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวจึงยกสร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดได้มีโอกาสในการเข้าทำงานตามความสามารถของตน รวมทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาการไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ชัดเจนในการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงผู้พ้นโทษที่มีประวัติเคยกระทำความผิดไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ และช่วยลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ อันจะนำมาซึ่งการสร้างสังคมที่มีความปลอดภัย ลดภาระของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ลดจำนวนของผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่ระบบพัฒนาพฤตินิสัย ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งจะส่งผลต่อการลดงบประมาณของรัฐได้อย่างยั่งยืน การยกยกร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น จึงมีหลักการสำคัญเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในคดีอาญา โดยกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมหรือกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรม รวมทั้งกำหนดหลักการสำคัญเกี่ยวกับการเปิดเผย หรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมที่ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น พร้อมทั้งมีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่แน่ชัด ทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากอาจจะช่วยในการป้องกันปัญหาเรื่องการนำข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญาหรือข้อมูลประวัติอาชญากรรมไปใช้โดยมิชอบด้วยกฎหมายได้

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงกลาโหม

๗.๒ มีแนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

มีการกำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการเตรียมการในระยะเริ่มแรก โดยกำหนดให้การพิจารณาคำร้องขอให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้หน่วยงานที่มีประวัติอาชญากรรมดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องเป็นการเปิดเผยในกรณีเจ้าของประวัติมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในคดีอาญาเท่านั้น

และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือไม่

ร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ต้องมีระบบการจัดเก็บข้อมูล ระบบการรักษาความลับและความปลอดภัย เพื่อป้องกันมิให้มีการนำข้อมูลไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และมีให้ผู้ไม่มีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล รวมทั้งระบบป้องกันมิให้ประวัติอาชญากรรม ถูกแก้ไข ทำให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยไม่ชอบหรือโดยไม่ได้รับอนุญาต พร้อมทั้งต้องมีการแก้ไขปรับปรุงประวัติอาชญากรรม ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นต้องใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ซึ่งในชั้นการพิจารณาของ กพยช. สำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรมได้รับทราบการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

๗.๓ มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ แผนปฏิบัติการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ และแบบตรวจสอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายจัดส่งแบบตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ให้สำนักงานกิจการยุติธรรมเมื่อกฎหมายนั้น ๆ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ดังนั้น แนวทางการเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ จะต้องมีการดำเนินการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น infographic วิดีทัศน์ คู่มือ หรือคำอธิบาย เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมไปถึงจัดสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับดังกล่าวด้วย

๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก เป็นจำนวน ... บาท อัตราค่าจ้างที่ต้องใช้ ... อัตรา อัตราค่าจ้างที่มีอยู่แล้ว ... อัตรา อัตราค่าจ้างที่ต้องเพิ่มขึ้น ... อัตรา

เนื่องจากสำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงกลาโหมจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น ข้อมูลที่ชี้แจงตามข้อ ๗.๔ กระทรวงยุติธรรมได้ประสานให้สำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงกลาโหม เพื่อประมาณการค่าใช้จ่ายและอัตราค่าจ้างที่จะเกิดขึ้น และดำเนินการส่งมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยตรงต่อไป

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

(๑) การกำหนดให้ไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมกรณี ๑) เจ้าของประวัติได้รับการล้างมลทินแล้ว ๒) พ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษา โดยเจ้าของประวัติมิได้กระทำความผิดใดขึ้นอีกในระหว่างนั้น หรือมิได้อยู่ในระหว่างการถูกกักขังหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานสอบสวน ๓) ศาลมีคำพิพากษาในความผิดที่กระทำความผิดโดยประมาท ความผิดลหุโทษ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานมากขึ้น เนื่องจากเห็นวาทกรณีต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกรณีไม่ร้ายแรงและสามารถกลับตัวกลับใจได้ ส่งผลให้ภาคธุรกิจมีการรับคนเข้าทำงานมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจในเวลาต่อมา และการที่ผู้พ้นโทษได้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นภาระของสังคม และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำนั้น จะนำมาซึ่งการสร้างสังคมที่มีความปลอดภัย ลดภาระของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและงบประมาณของรัฐ ซึ่งรัฐสามารถนำงบประมาณดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ประกอบกับเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกประเทศ

(๒) การมีระบบการจัดการข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่ดีขึ้น มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเรื่องการจัดการประวัติอาชญากรรมไว้โดยตรง คือ สำนักงานศาลยุติธรรม

หรือกระทรวงกลาโหม พร้อมทั้งมีรูปแบบกระบวนการทำงานที่บูรณาการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลประวัติ อาชญากรรม ทำให้เป็นการลดงบประมาณภาครัฐ ลดบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในการบริหารงานในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา และทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้

๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม

(๑) การจัดการเรื่องประวัติอาชญากรรมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการให้โอกาสผู้กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคม โดยประวัติอาชญากรรมถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญต่อการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งใน ขั้นสืบสวน สอบสวน จับกุม ตลอดจนการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและป้องกัน สังคมจากอาชญากรรมร้ายแรง การบริหารจัดการงานทะเบียนประวัติอาชญากรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติบุคคล ลายพิมพ์นิ้วมือ ตำหนิรูปพรรณของผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นไปได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าการสร้างระบบและการจัดบันทึกข้อมูลประวัติอาชญากรรม เป็นไปเพื่อการสร้างความปลอดภัยของสังคมผ่านการตรวจสอบ ดูแลความประพฤติของบุคคลที่ต้องหาว่า กระทำความผิดหรือเคยกระทำความผิด รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญของการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมของสังคม ในอนาคต รวมตลอดทั้งการสืบหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

(๒) เมื่อประเทศไทยมีกฎหมายรองรับในเรื่องการจัดการประวัติอาชญากรรม และมีหน่วยงานที่มี อำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดการข้อมูลโดยตรง ทำให้ข้อมูลไม่กระจัดกระจาย เป็นระบบ และมี ประสิทธิภาพในการจัดเก็บ รวบรวม ตลอดจนการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้หรือเปิดเผย จึงเป็นการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชน

(๓) เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ และไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งจะเป็น การสร้างสังคมปลอดภัย และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขและสร้างประโยชน์แก่สังคมเช่นเดียวกับบุคคล อื่นทั่ว ๆ ไปในสังคม

๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ -

๘.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ -

ส่วนที่ ๒

เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต -

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ -

๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

จำเป็นต้องมีการกำหนดโทษทางอาญา เพื่อเป็นมาตรการบังคับแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญาหรือข้อมูลประวัติอาชญากรรม เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ถือเป็น ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลแต่ละคน จำเป็นที่จะต้องให้ การคุ้มครอง และข้อมูลเหล่านี้ไม่ควรถูกนำไปเผยแพร่ให้บุคคลใดโดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ให้ความยินยอม เว้นแต่เป็นการเปิดเผยต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีเป็นหลัก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดโทษทางอาญาเพื่อบังคับกรณีเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการเก็บ ใช้ หรือเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญาหรือข้อมูลประวัติอาชญากรรมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษ และกำหนดโทษกรณีเป็นบุคคลทั่วไปหรือเป็นเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้มีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูล แล้วไปกระทำการ ใด ๆ หรือไปล่วงรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการต้องหาคดีอาญาหรือข้อมูลประวัติอาชญากรรมของผู้อื่น และนำไปใช้หรือ เผยแพร่ ต้องระวางโทษ เนื่องจากการกระทำเหล่านี้เป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูล และเป็นการกระทำ ที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและมีผลกระทบต่อส่วนรวม โดยเป็น การกำหนดอัตราโทษเทียบเคียงกับกรณีบทกำหนดโทษทางอาญาในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือ ดำเนินกิจการทางปกครอง -